

การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

The Model Development Of Tourism Management Local To Create A New Identity Of The Tourism Of Mueang Roikoh

สุนิษา กลิ่นขจร (Sunisa klinkhajorn)*

ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Tippawan sukjairungwattana)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ และพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quality Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยในลักษณะของพหุเทศกรณี (Multisite Multi-case)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมทำให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีพฤติกรรมได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานการท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ 3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 4) การบริหารจัดการของชุมชน 5) การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น” สำหรับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย โดยเรียกรูปแบบนี้ว่า “ SLOW LIFE MODEL ” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสำคัญ : วิถีถิ่น วิถีไทย/อัตลักษณ์ใหม่/เส้นทางท่องเที่ยว/เมืองร้อยเกาะ

* สุนิษา กลิ่นขจร นักศึกษา หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร., Email talsunisa@hotmail.co.th, โทรศัพท์ 064-7461475

Abstract

This research aims to study the working conditions of local tourism management, and Thai way to create a new identity of the tourist route of MUEANG ROIKOH, and to study how best practices of local tourism management and Thai way to create a new identity of the tourist route of MUEANG ROIKOH. Mixed methodology was used in quantitative research and qualitative research (multisite multi-case studies).

The results showed that entrepreneurs had opinions on tourism management towards participation in various opinions to promote and develop tourism management models. They had behavioral collaboration in activities of tourism. Tourists had opinions on tourism management to have various activities. They behaved or commented on the development and improvement of tourist attraction. And people in the area had opinions on tourism management, participated in decision making and carried on the management of tourism. They had behavioral conservation of natural resources and environment due to the tourist attractions in the community. For the best practices of local tourism management and Thai way were the followings: 1) community participation in tourism operations 2) community participation in ecological conservation 3) participation in management 4) community management 5) practice as an example “Speaking for listening and practicing for seeing”. The management models of local tourism and Thai way may be called the "SLOW LIFE MODEL". This is a form that has been evaluated and certified by qualified persons.

Keywords: MAJOR: DEVELOPMENT EDUCATION

4

บทนำ

การจัดการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่น ในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” (ประเทศไทยได้รับขนานนาม) และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เป็นเงินตราให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและรัฐบาล จึงมีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการท่องเที่ยวของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบายดังนี้ 1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว 2) บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศและยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย 3) เร่งพัฒนา บุธนะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้คงอยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง 4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว 5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยรวม และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย (แผนพัฒนากระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา 2558)

สำหรับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวประเทศไทยตลอดปี 2559 ที่ผ่านมาว่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 - 31 ธันวาคม 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติสะสมจำนวน 32.58 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.9 จากปีก่อน สร้างรายได้ให้กับประเทศมากกว่า 1.64 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.6 จากปีก่อน โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติมีวันพำนักในไทยเฉลี่ยรวม 9.5 วัน ซึ่งนักท่องเที่ยวจากสวีเดนมีระยะเวลาพำนักนานที่สุด เฉลี่ย 19.4 วัน ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้จ่ายเฉลี่ย 5,286 บาทต่อคนต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปีก่อน ซึ่งชาวอิสราเอลใช้จ่ายสูงที่สุด 84,827 บาท เดือนมีนาคม 2559 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 2,948,690 คน ขยายตัวร้อยละ 15.39 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา เป็นนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีจำนวน 1,922,203 คน คิดเป็น

ร้อยละ 65.19 รองลงมา ได้แก่ ภูมิภาคยุโรป อเมริกา เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 3 ลำดับ คือ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 149,136.71 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 20.91 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา (สถานการณ์การท่องเที่ยว 2559 : 5-8)

สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลสถิติผู้เข้าพักในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว จำนวน 5,251,947 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 4,832,512 คน เพิ่มขึ้น จำนวน 419,435 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ปี 2558 มีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 68,052.92 ล้านบาทจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมากที่สุด 3 ลำดับแรกของชาวต่างชาติในพื้นที่จังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เยอรมนี สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย 2) เกาะสมุย ได้แก่ เยอรมนี รัสเซีย และออสเตรเลีย 3) เกาะพะงัน ได้แก่ อิสราเอล สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย 4) เกาะเต่า ได้แก่ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และเยอรมนี 5) เมืองสุราษฎร์ธานี ได้แก่ จีน เยอรมนี และมาเลเซีย สรุปในภาพรวมเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวเยอรมันจะมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวพักผ่อนที่เกาะสมุยเป็นหลัก และไปเที่ยวค่าน้ำที่เกาะเต่า ขณะที่เกาะพะงันนักท่องเที่ยวชาวอิสราเอลยังถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวอันดับ 1 (สรุปรายงานประจำปีจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2559: 61)

ด้านแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เมืองเกษตรคุณภาพ การท่องเที่ยวยั่งยืน สังคมเป็นสุข” ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ว่า จังหวัดมีการจัดการศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสอดคล้องกระแสโลก และกลยุทธ์คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์ จังหวัดให้ต้อนรับกระแสนักท่องเที่ยวโลก (แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2561 : 41) ทุก ๆ รัฐบาลได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการท่องเที่ยวเป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่จะนำเงินตราเข้ามาในประเทศ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นผลให้ท้องถิ่นมีเศรษฐกิจที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง สุดท้ายจะนำมาซึ่งความผาสุกของประชาชนในประเทศ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกันถ้าขาดการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นในปัจจุบันแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงได้รับการยอมรับ และให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน (อาภรณ์ สุนทรวาท 2551 : 2)

จากแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี (แผนยุทธศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2560-2579 : 60) เมื่อพิจารณาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวที่เป็นจุดแข็ง พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เป็นเกาะเช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า ซึ่งเป็นที่รู้จักทั่วโลก มีทรัพยากรธรรมชาติที่คงความสมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากนัก นอกจากนี้ ศักยภาพของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการดำรงอยู่ของวิถีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และสภาพแวดล้อมทางธรรมของท้องถิ่น โดยนำเสนอเรื่องราว คุณค่าของสถานที่ วัตถุสิ่งของ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิต รวมถึงกิจกรรม และเรื่องราวอื่น ๆ ที่

น่าสนใจ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นและมีคุณค่าของท้องถิ่นนั้น เช่น ชุมชนตำบลลิเล็ด ชุมชนคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนลิเล็ด ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับที่นี่มีแม่น้ำลำคลองน้อยร้อยสายที่ไหลมาบรรจบพบกันจนเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติของระบบนิเวศได้อย่างสมบูรณ์ และความหลากหลายทางด้านชีวภาพได้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำนานาชนิดจำนวนมาก เพราะป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทางชุมชนจัดให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจเช่นล่องเรือชมธรรมชาติของป่าชายเลนและลำคลองที่มีระบบนิเวศดีเยี่ยม ชมกลุ่มอาชีพเสริมการทำกะปิจากกุ้ง การทำใบจาก ชมวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ชมศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ลิเกป่า เดินชมหิ้งห้อยที่มีเป็นจำนวนมาก

ชุมชนคลองน้อยที่ได้รับการขนานนามว่า ดินแดนคลองร้อยสาย แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี 9 กิโลเมตร สามารถเดินทางมาได้ทั้งทางรถและทางเรือ เป็นหนึ่งในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของ 5 โปรแกรมการท่องเที่ยวในโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้นแบบของภาคใต้ (องค์การสหประชาชาติ 2560) ที่มีจุดเด่นอยู่ที่การท่องเที่ยวชมภูมิปัญญาท้องถิ่น กับวิถีชีวิตของชาวบ้านริมคลอง

ชุมชนท่องเที่ยวกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน สภาพทั่วไปของชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน รายล้อมไปด้วยสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม อุดมสมบูรณ์ อากาศสดชื่น มีพื้นที่ต้นน้ำคลองยันเป็นแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนลำน้ำคลองยัน น้ำตกวิภาวดี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน น้ำพุร้อนบ้านบางจำ กิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย ลำคลอง น้ำตก ภูเขา ป่า น้ำพุร้อน ผ้าทอที่ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวใต้ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ล่องแก่งตามลำน้ำคลองยัน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนกและชมป่าสมุนไพร ชมและทดลองกรีดยางพารา

ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ หรือวัดเขาพัง ชาวบ้านเล่ากันว่าเดิมทีวัดเขาพัง เป็นวัดที่อยู่ในหมู่บ้านบริเวณที่สร้างเขื่อนรัชชประภาหรือเขื่อนเชี่ยวหลานในปัจจุบัน ก่อนจะมีการย้ายขึ้นมาสร้างในบริเวณปัจจุบัน ในตอนที่มีการสร้างเขื่อน จุดเด่นของวัดเขาพัง นอกจากจะเป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ยังเป็นที่ประดิษฐานขอหลวงพ่อดุสิตอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีจุดไฮไลท์อีกจุดคือ สะพานแขวนลวดสลิงที่ใช้ข้ามคลองพระแสง โดยสะพานแขวนวางอยู่ในทิศทางเหนือ-ใต้ทำให้สามารถดูพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกจากบนสะพาน

สำหรับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในปัจจุบันประชาชนในชุมชนมีความตื่นตัว ภาคภูมิใจในวัฒนธรรม วิถีชุมชน ช่วยกันรักษาให้ดียิ่งขึ้น และมีรายได้จากการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวที่ดีต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะต้องยกระดับการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยว โดยสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพให้มากขึ้น เพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีความยั่งยืน การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่เปิดดำเนินการมาแล้วพบว่า มีทั้งที่ประสบความสำเร็จในระดับที่แตกต่างกันออกไป และกำลังอยู่ในช่วงกำลังดำเนินการ ด้วยกระแสการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในรูปแบบของการท่องเที่ยวในชุมชนกำลังมาแรงและเป็นกระแสของการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิง

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ไทยแลนด์ 4.0 ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ (วิชาญ ชัยอ่อน. 2559 : 2) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ โดยเลือกแหล่งชุมชนตำบลลิเล็ด และชุมชนคลองน้อย ทั้งนี้เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะของพื้นที่แนวความคิดจัดตั้ง และรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เพื่อจะได้มุมมองที่หลากหลายและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา/วิธีวิจัย

การเลือกพื้นที่ในการวิจัย

เลือกศึกษาลักษณะพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ (Best Practices) พื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

พื้นที่ปฏิบัติการวิจัยประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง ได้แก่ 1. ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3. ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยในการเลือกพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เลือกศึกษาลักษณะพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ (Best Practices) โดยการถอดบทเรียนจากพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน.2559)

2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นในเมืองร้อยเกาะ โดยศึกษาจากหนังสือเอกสารและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งได้ติดต่อประสานข้อมูลอื่น ๆ จากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ตรวจสอบรายชื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ พบว่า มีจำนวนหลายแหล่งด้วยกัน เช่น ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี ชุมชนบ้านถ้ำผึ้ง อำเภอพนม ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านหินลาด อำเภอคีรีรัฐ ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา

3. จากรายชื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะทั้งหมด 4 แหล่ง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและได้พิจารณาเลือกการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย พร้อมกับทำการศึกษานำร่องการท่องเที่ยวเบื้องต้น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการวิจัยครั้งนี้และช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเขียนแผนการดำเนินการวิจัยและประเด็นสำคัญที่ต้องการวิจัย โดยการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยใช้เป็นพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective)

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยว มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการจำนวน 170 คน นักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรจำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนาพูดคุย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมีความเที่ยงตรง พร้อมทั้งนำข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย จำนวน 4 แหล่ง

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุยโดยการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย พร้อมทั้งนำข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย จำนวน 4 แหล่ง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

การรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยได้นำไปรับรองโดยผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่านและรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบหรือปรับประยุกต์ใช้ได้จริงกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ผลการศึกษา

1. ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด พฤติกรรมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

2. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีระดับการจูงใจอยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ สถานที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ประชาชนในพื้นที่มีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ประชาชนในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน** ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนบ้านลำขนุน และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ ตลอดจนชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ของชุมชน ผ่านการประชุมประจำเดือนของชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่างๆ เพราะชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นคนในพื้นที่ จึงรู้จักสภาพบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี กระบวนการต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน

2. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด** คือ การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการเริ่มต้นจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนลีเล็ดคือสภาพป่าชายเลนที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมจนเกิดกลุ่มอนุรักษ์เกิดขึ้นแต่ชุมชนจะประสบความสำเร็จด้านการอนุรักษ์ได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ระบบนิเวศ การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญที่สุดในระยะชุมชนและผู้นำต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับระบบนิเวศ ประโยชน์ของระบบนิเวศ ผู้นำในชุมชนต้องทำให้ชาวบ้านเห็นเป็นตัวอย่างแล้วชาวบ้านจึงจะทำตามจนเกิดผลสำเร็จตามมาจนปัจจุบันและประสบความสำเร็จจนเกิดระบบนิเวศ ป่ารุกทะเล มีต้นโกงกาง ต้นลำพู ที่เกิดใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยชาวบ้านไม่ต้องปลูกเพิ่ม รางวัลกสิกรรมดีแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2551 รางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย อันดับ 2 ของประเทศ รางวัลการจัดการน้ำตามพระราชดำริ จากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากรางวัลเหล่านี้ก็สามารถทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับระดับประเทศเป็นเครื่องยืนยันถึงการปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเลิศดังนั้นการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวถือว่าเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด

3. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย** คือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนคลองน้อยเป็นทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคนในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนนั้นเป็นฐานทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้านต่าง ๆ เช่นด้านภูมิปัญญา ธรรมชาติ วิถีชีวิต รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตร ที่ใช้เป็นต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการดำเนินการ การตัดสินใจ การวางแผนต่างๆ สามารถสรุปบทเรียนได้และการบริหารจัดการชุมชนที่มีโครงสร้างการทำงานโดยคนในชุมชนมีคณะทำงานที่เลือกโดยคนในชุมชนมีการแบ่งงานกันตามหน้าที่ที่เหมาะสมมอบหมายงานให้ตรงตามความถนัดของแต่ละคน ทำให้ได้เห็นกระบวนการคิด กระบวนการในการแสวงหาความรู้ กระบวนการหรือเทคนิคต่าง ๆ จากสิ่งที่มีในชุมชนจากอาชีพหลักคือ สวนมะพร้าวสามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาที่เป็นความรู้เดิมมาจากบรรพบุรุษนั้นมีหลายสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เป็นความรู้ที่ติดตัวมาประกอบอาชีพ จึงเป็นจุดเริ่มต้นจากนั้นได้ศึกษาองค์ความรู้ เช่นทดสอบการทอด การคิดค้นทดลองผลิตภัณฑ์ การบรรจุผลิตภัณฑ์ให้เก็บไว้ได้นานแล้วทดลองต่าง ๆ จนท้ายสุด นั้นเป็น (Best Practice)

4. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองยัน** คือการบริหารจัดการซึ่งชุมชนคลองยัน เกิดปัญหาการบุกรุกทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้นชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำคลองยัน เพื่อดำเนินกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนรวมถึงการหาแนวทางการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยันโดยบทบาทของเยาวชนร่วมกับชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในการรักษากันฐานบ้านเกิดบ้านกับเยาวชนและชุมชนและเผยแพร่บทเรียนองค์ความรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน การจัดการป่าชุมชนหรือการจัดการป่าสาธารณะในหมู่บ้านจนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดการทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์หรือเกษตรผสมผสานเป็นการลดละเลิกการใช้สารเคมีและหันมาพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยันตอนบนเริ่มหันมาทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเมื่อ 5 ปีก่อนเป็นการล่องแพไม้ไผ่ต่อมาชาวบ้านได้ระดมทุนเพื่อซื้อเรือยางสำหรับการล่องแก่งโดยเฉพาะและจัดบ้านของตนเพื่อเป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวด้วย

5. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์** คือ การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟังทำให้เห็น” แต่ก่อนชาวบ้านไม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเลยไม่สนใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทางผู้นำเดินสำรวจพื้นที่จุดพบวัตถุโบราณ เดินป่า ปีนเขา จนกระทั่งทำไปเรื่อย ๆ การทำให้ชาวบ้านเห็นถึงความเป็นไปได้จนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วเกิดผลประโยชน์จริงๆทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ทั้งชุมชน ชาวบ้าน ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ร่วมกับการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนที่นี้เกิดรายได้ เกิดกลุ่มใหม่ๆเกิดขึ้น เช่นกลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อการท่องเที่ยว เกิดศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาในชุมชน ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง เกิดจุดถ่ายรูปเช็คอินหลายจุด

6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

เงื่อนไขของการสร้างโมเดล ที่มีชื่อว่า “ SLOW LIFE MODEL ” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

- 1) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน)
- 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
- 3) O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้)
- 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ)
- 5) L = Leader (ผู้นำชุมชน)
- 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน)
- 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้)
- 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) การรับรองโดยการตรวจสอบ ร่างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยนำไปรับรองโดยการจัดการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับรองรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว ข้อมูลสูงสุดทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผู้ประกอบการ มีความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจว่าการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ชุมชนเกาะศาลเจ้าเป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิมของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในช่วง 7 ปี ที่ผ่านมา ชุมชนเกาะศาลเจ้าเขตตลิ่งชันนี้ ได้มีผู้นำคนสำคัญมองเห็นศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่า จึงได้เริ่มจัดการพัฒนาพื้นที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยววิถีถิ่นพร้อมกับกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้โดยใช้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีระดับการจูงใจอยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ สถานที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตาชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัวอันมรสมาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ จินดาภรณ์โรจน์และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาภูมิปัญญา ประเพณี วิถีชีวิต วัดต่าง ๆ พื้นที่ย่านตลิ่งชัน แล้วยังได้เสนอแนะการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางเรือและทางจักรยาน ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวย่านตลิ่งชันที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตลาดน้ำทั้ง 3 ตลาด และมีการจัดทำกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ต้นแบบที่น่าสนใจ ได้แก่ การจัดศึกษาดูงาน การจัดทำแผนพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวย่านตลิ่งชัน การจัดกิจกรรมแนะนำพื้นที่โครงการ การจัดทำป้ายชี้ทาง การพัฒนาสินค้าและบริการ

3. ประชาชนในพื้นที่ มีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ประชาชนในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ

ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพลอยชมพู จิตติยาภรณ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนคลองลัดมะยม พบว่าการสื่อสารของชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนคลองลัดมะยมสามารถพัฒนาตนเองได้ จากการที่ถูกคุกคามจากกลุ่มธุรกิจที่มากว้างซื้อที่ดินในพื้นที่ ก็กลับมาประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน การสื่อสารของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชุมชนชาวคลอง จนเกิดอัตลักษณ์ของชุมชนและต่อยอดเด่นให้กับสินค้าการท่องเที่ยว ส่วนการสื่อสารขององค์กรภายนอกชุมชนก็มีบทบาทที่สำคัญในการระดมทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน บทบาทในการสร้างเครือข่ายให้ชุมชนเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และบทบาทในการสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน** ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านลำขนุนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการตั้งคณะกรรมการจากคนภายในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนบ้านลำขนุน และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญตลอดจนชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุต่างๆ ของชุมชน ผ่านการประชุมประจำเดือนของชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่างๆ เพราะชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นคนในพื้นที่ จึงรู้จักสภาพบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี กระบวนการต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่างๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะศาลเจ้า เป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิมของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม มองเห็นศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่า จึงได้เริ่มจัดการพัฒนาพื้นที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยววิถีถิ่นพร้อมกับกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการตระหนักรู้ถึงคุณค่า นำเสนอเรื่องราววัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชาวสวนที่สะท้อนวิถีความเป็นไทยในรูปแบบที่เรียกว่า “การท่องเที่ยววิถีถิ่น”

2. **วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนสี่เส็ด** คือการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการเริ่มต้นจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนสี่เส็ดคือสภาพป่าชายเลนที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมจนเกิดกลุ่มอนุรักษ์เกิดขึ้นแต่ชุมชนจะประสบความสำเร็จด้านการอนุรักษ์ได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญที่สุดในระยะชุมชนและผู้นำต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับระบบนิเวศน์ ประโยชน์ของระบบนิเวศน์ ผู้นำในชุมชนต้องทำให้ชาวบ้านเห็นเป็นตัวอย่างแล้วชาวบ้านจึงจะทำตามจนเกิดผลสำเร็จตามมาจนปัจจุบันและประสบความสำเร็จจนเกิดระบบนิเวศน์ป่ารุกทะเล

มีต้นโกงกาง ต้นลำพู ที่เกิดใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยชาวบ้านไม่ต้องปลูกเพิ่ม รางวัลกนิษฐทองคำประเภทการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันดับ 1 ของประเทศ รางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2551 รางวัลมาตรฐาน
โฮมสเตย์ไทย อันดับ 2 ของประเทศ รางวัลการจัดการน้ำตามพระราชดำริ จากกระทรวงวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี จากรางวัลเหล่านี้ก็สามารถทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับระดับประเทศเป็นเครื่องยืนยันถึงการ
ปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเลิศดังนั้นก็การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวถือว่าเป็นวิธีการ
ปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคกนาค จังหวัด
การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองโคกนาค จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า
ชายเลน ความมีจิตสาธารณะของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ รวมไปถึงการร่วมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง
ของสมาชิกในชุมชนในการทำกะปิ คลองโคกนาคจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

3. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย คือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในการจัดการ
การท่องเที่ยวที่มีคนในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่า
ชาวบ้านทุกคนนั้นเป็นฐานทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะนำทรัพยากรที่มีอยู่
ในชุมชนด้านต่างๆเช่นด้านภูมิปัญญา ธรรมชาติ วิถีชีวิต รวมทั้งผลิตผลทางการเกษตร ที่ใช้เป็นต้นทุนในการ
จัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ของการดำเนินการ การตัดสินใจ การวางแผนต่างๆ สามารถสรุปบทเรียนได้และการบริหารจัดการชุมชนที่มี
โครงสร้างการทำงานโดยคนในชุมชนมีคณะทำงานที่เลือกโดยคนในชุมชนมีการแบ่งงานกันตามหน้าที่ที่เหมาะสม
มอบหมายงานให้ตรงตามความถนัดของแต่ละคน ทำให้ได้เห็นกระบวนการ กระบวนการในการแสวงหาความรู้
กระบวนการหรือเทคนิคต่าง ๆ จากสิ่งที่มีในชุมชนจากอาชีพหลักคือ สวนมะพร้าวสามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์ภูมิ
ปัญญาที่เป็นความรู้เดิมมาจากบรรพบุรุษนั้นมีหลายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ เป็นความรู้ที่ติดตัวมาประกอบอาชีพ จึงเป็น
จุดเริ่มต้นจากนั้นได้ศึกษาองค์ความรู้ เช่นทดสอบการทอดการคิดค้นทดลองผลิตภัณฑ์ การบรรจุผลิตภัณฑ์ให้
เก็บไว้ได้นานแล้วทดลองต่าง ๆ จนท้ายสุด นั้นเป็น (Best Practice) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัชฌิมา
อุดมศิลป์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน
คลองโคกนาคจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองโคกนาค จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบ
ในเรื่องของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ความมีจิตสาธารณะของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ

4. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองยัน คือการบริหารจัดการ ซึ่งชุมชนคลองยันเกิดปัญหาการ
บุกรุกทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้นชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกลุ่มน้ำคลอง
ยัน เพื่อดำเนินกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนรวมถึง
การหาแนวทางการอนุรักษ์กลุ่มน้ำคลองยันโดยบทบาทของเยาวชนร่วมกับชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในการ
รักษาริษฐานบ้านเกิดบ้านกับเยาวชนและชุมชนและเผยแพร่บทเรียนองค์ความรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์กลุ่มน้ำ
คลองยันนำสู่การสร้างร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรของกลุ่มน้ำคลองยัน เช่น การจัดการป่าชุมชนหรือ
การจัดการป่าสาธารณะในหมู่บ้านจนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดทำเกษตรยั่งยืนเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรผสมผสาน
เป็นการลดละเลิกการใช้สารเคมีและหันมาพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่กลุ่มน้ำคลองยัน

ตอนบนเริ่มหันมาทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเมื่อ 5 ปีก่อนเป็นการล่องแพไม้ไผ่ต่อมาชาวบ้านได้ระดมทุนเพื่อซื้อเรือยางสำหรับการล่องแก่งโดยเฉพาะและจัดบ้านของตนเพื่อเป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นฐาน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

5. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์ คือ การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น” แต่ก่อนชาวบ้านไม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเลยไม่สนใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทางผู้นำเดินสำรวจพื้นที่จุดพบวัตถุโบราณ เดินป่า ปีนเขา จนกระทั่งทำไปเรื่อย ๆ การทำให้ชาวบ้านเห็นถึงความเป็นไปได้จนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วเกิดผลประโยชน์จริงๆทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ทั้งชุมชน ชาวบ้าน ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ร่วมกับการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนที่นี้เกิดรายได้ เกิดกลุ่มใหม่ๆเกิดขึ้น เช่นกลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อการท่องเที่ยว เกิดศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาในชุมชน ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง เกิดจุดถ่ายรูปเช็คอินหลายจุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (ม.ป.ป) กล่าวว่า Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหา และการริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอนเมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องทำผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงาน ข้ามหน่วยงานโดยเกิดขึ้นในระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best Practice ที่ได้ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

เงื่อนไขของการสร้างโมเดล ที่มีชื่อว่า “ SLOW LIFE MODEL ” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

- 1) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน)
- 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
- 3) O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้)
- 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ)
- 5) L = Leader (ผู้นำชุมชน)
- 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน)
- 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้)
- 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) การรับรองโดยการตรวจสอบ ร่างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยนำไปรับรองโดยการจัดการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับรองรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว ข้อมูลสูงสุดทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับความสามารถและศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา
2. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา
3. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในลักษณะการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในรูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ควรวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
5. ควรวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อมูลความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). **แนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. (2550). **แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**. ค้นเมื่อ 24 มกราคม 2554, จาก <http://www.thailocaladmin.go.th/index.jsp>.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์เพรส แอนด์ดีไซน์ จำกัด.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2558). **แผนพัฒนากระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา**. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2560 จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php>.

พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์. (2553). “**การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม**.”วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิชาญ ชัยอ่อน. (2559). **Academic Focus ประเทศไทย 4.0**. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560,จาก <http://dl.parliament.go.th/handle/lirt/493129>.

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549). **เอกสารเผยแพร่เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 กองส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

รพีพัฒน์ เกษโกศล (2557). “**การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่องเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร**” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2559). **รายงานสรุปประจำปีจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2559**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559, จาก <http://www. http://123.242.172.6/yuttasat/>

_____. (2558). **แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2558-2561**. กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559, จาก <http://www.oic.go.th>

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (2552). **การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. ค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2559, จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php>.

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ (2555). “**ย่านตลิ่งชัน: ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลง**.”วารสารดำรงวิชาการ. 11, 1 (มกราคม-มิถุนายน).

สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2560). ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2559, จาก <http://www.tatacademy@tat.or.th>

อาภรณ์ สุนทรบาท. (2551). **การพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยววัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดราชบุรีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี.

องค์การสหประชาชาติ. (2560). การสนับสนุน 5 โครงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยอดเยี่ยม. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2561 จาก <https://www.wanderlust.co.uk/content/sustainable-tourist-projects-maldives-morocco-thailand/>

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน.(2559). **ชุมชนต้นแบบ**. ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2561 จาก <https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbtcommunity/southerncommunity/>